

Missiologi i dag

Missiologi i dag

Redaktører:

Jan-Martin Berentsen
Tormod Engelsviken
Knud Jørgensen

2. utgave

Universitetsforlaget

© Universitetsforlaget 2004

ISBN 82-15-00621-3

1. utgave 1994

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med rettighetshaverne er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Henvendelser om denne utgivelsen kan rettes til:

Universitetsforlaget AS
Postboks 508 Sentrum
0105 Oslo

www.universitetsforlaget.no

Boken er utgitt med støtte fra Utdannings- og forskningsdepartementet ved Lærebokutvalget for høyere utdanning.

Omslag: Harald Thomsgård/Pernilles Typer
Sats: Rusaanes Bokproduksjon AS
Trykk og innbinding: AIT Otta AS
Boken er satt med: Adobe Garamond 11/13,5
Papir: 90 g Silveroffset 1,25

Forord til 2. utgave

Missiologi i dag fra 1994 fylte et åpenbart behov og måtte i 2001 gis et nytt opptrykk. Den er i dag utsolgt fra forlaget.

Den utgaven av boka som nå presenteres, er en revidert versjon. Enkelte kapitler i førsteutgaven er tatt ut, andre er kommet til. Noen kapitler har bare hatt behov av små justeringer, andre har gjennomgått mer omfattende endringer. Hensikten har vært å ajourføre bokas innhold i forhold til den utviklingen som har skjedd det siste tiåret, uten å endre dens grunnleggende misjonsteologiske profil.

Kristendoms- og teologistudiet har gjennomgått store forandringer de senere årene. Internasjonalisering og globalisering har vært blant de styrende momenter i denne prosessen. Det innebærer at de perspektivene som presenteres i *Missiologi i dag* har større faglig aktualitet enn noen gang. Vi takker forlaget for stor imøtekommenhet og velvilje i arbeidet med en ny utgave av boka.

Stavanger og Oslo, juni 2004

Jan-Martin Berentsen

Tormod Engelsviken

Knud Jørgensen

Forord til 1. utgave

De siste par tiår har på mange måter snudd verden opp ned. En forandret verden betyr også at misjon er i forandring. I en forandret verden må den misjonerende kirke forholde seg til nye utfordringer. Dermed tvinges den til på ny å gjennomtenke både budskap, metode og strategi – fordi misjonens oppdrag sikter på å nå stadig nye mennesker, både i geografisk, kulturelt og tidsmessig perspektiv.

Siden midten av 1979-årene har både studenter og andre med interesse for misjon hatt glede av Olav G. Myklebusts *Misjonskunnskap*. Den kan fortsatt leses med utbytte. Men i en verden i forandring trengs det nye perspektiver, især innen et så spenningsfylt fagområde som misjonsvitenskap.

Initiativet til denne boka er vokst ut av vårt engasjement i Lausanne-bevegelsen. De først spadestikk ble tatt i forlengelsen av verdenskongressen for evangelisering i Manila i 1989, hvor mange skandinaviske misjonsledere hentet ny inspirasjon.

Vi skylder Universitetsforlaget en takk for den imøtekommenhet man har vist. Blant annet stilte forlaget et arbeidsbudsjett til rådighet. Denne hjelpen har vært en forutsetning for at prosjektet kunne lykkes.

Vi som har redigert denne boka, har i en årrekke hatt vårt virke innen undervisning i misjon. En del av våre medforfattere hører hjemme i liknende sammenhenger. Andre av bokas forfattere står midt i misjonens hverdag enten hjemme eller ute. Og det er denne hverdagen vi er opptatt av. Av den grunn har vi også prøvd å være dagsaktuelle.

Og av samme grunn vil vi med denne bokas kapitler gjerne utfordre til misjon. Misjon er spennende – også som fagområde. Men enda mer spennende er misjonens hverdag og virkelighet fordi den handler om en kirke som i dag mer enn noen gang før er på vei med evangeliet til hele verden.

«Forkynn Kristus inntil Han kommer» var temaet for Manila-kongressen i 1989. Dette temaet har vært vår ledesnor i arbeidet med denne boka.

Stavanger og Oslo, november 1992

Jan Martin Berentsen

Tormod Engelsviken

Knud Jørgensen

Innhold

Forord	5
Kapittel 1 Innledning	15
1.1 Om kristen misjon	15
1.2 Om missiologi.	16
1.3 Om foreliggende framstilling.	17
I BIBELTEOLOGISK DEL	21
Kapittel 2 Det gamle testamente og misjonen.	23
2.1 Tolkningskontekst.	23
2.2 Loven	25
2.3 Profetene.	29
2.4 Skriftene	35
2.5 Utblikk	36
Kapittel 3 Misjon i Det nye Testamente	37
3.1 Jesus – sendt til Israel med budskapet om Guds rike	38
3.2 Markusevangeliet – «evangeliet må først forkynnes for alle folkeslag»	46
3.3 Matteusevangeliet – «Dere er verdens lys!»	48
3.4 Lukasevangeliet og Apostlenes gjerninger – «Dere skal være mine vitner fra Jerusalem og like til jordens ender»	53
3.5 Johannesevangeliet – «Slik Far har sendt meg, sender jeg dere.»	59
3.6 Paulusbrevene – for jøde først og så for greker: «La dere forsone med Gud»	64
II TEOLOGIHISTORISK DEL	75
Kapittel 4 Evangeliet fra Jerusalem til jordens ender: kirkehistorien i misjonshistorisk lys	77
4.1 Misjonshistorie og kirkehistorie.	77
4.2 Kirkehistoriens europeiske perspektiv	78

4.3	Den glemte misjons- og kirkehistorien i øst	80
4.4	Sentrum og periferi	82
4.5	Kristendommen ikke alene	83
4.6	Kirke og folkekirke	84
Kapittel 5	Misjonstenkningen i oldtiden og middelalderen	85
5.1	Misjon og apostolat	85
5.2	Kristendommen i møte med hedensk religion og filosofi	90
5.3	Fra oldtid til middelalder – fra «stangfiske» til stammemisjon	97
5.4	Ny misjonsstrategi i møte med kjettere, jøder og muslimer	101
Kapittel 6	Misjonstenkningen 1500–1900	106
6.1	Reformasjonens veiskille	106
6.2	Misjonstankens avsporing	108
6.3	«Å vinne sjeler for Lammet»	110
6.4	«Vent store ting av Gud! Våg store ting for Gud!»	113
6.5	Misjon på sviktende grunn	114
6.6	«Guds ene kirke i bevegelse»	117
6.7	Misjon i sivilisasjonens tjeneste	119
6.8	«Verdens evangelisering i denne generasjon»	121
6.9	Fra enkeltomvendelser til folkekristianisering	122
6.10	Romersk-katolsk misjonstenkning	125
6.11	Sammenfatning	128
Kapittel 7	Misjonstenkningen fra 1900 til vår tid	130
7.1	Et forandringens århundre	130
7.2	Misjonstenkningen fra 1900 til i dag: en ramme	132
7.3	Fra det 19. til det 20. århundre	133
7.4	Misjonsoptimismens høydepunkt: Edinburgh 1910	136
7.5	Mellomkrigstiden: organisering og møter	138
7.6	Etterkrigstiden fram mot New Delhi 1961	140
7.7	New Delhi 1961: integrasjon og ny begynnelse	142
7.8	Mot Uppsala 1968: verden i fokus	144
7.9	Uppsala 1968: den nye menneskehet i den sekulære verden	147
7.10	Bangkok 1973: den tredje verden i fokus	148
7.11	Evangelikal misjonstenkning mot Lausanne 1974	151
7.12	Lausanne 1974: det evangelikale alternativ	153
7.13	Etter Lausanne 1974: konsolidering og videreutvikling	157
7.14	Den karismatiske bevegelse: en ny utfordring for økumenikk og misjon	159

7.15	Romersk-katolsk misjonstenkning.	161
7.16	KV siden Nairobi 1975: konsolidering og forsoning	164
7.17	Konvergens eller konflikt?	167
III MISJONSTEOLOGISK DEL.		171
Kapittel 8 Grunntrekk i misjonens teologi		173
8.1	Det trinitariske perspektivet	173
8.2	Det ekklesiologiske perspektivet	177
8.3	Det soteriologiske perspektivet	181
8.4	Sammenfatning.	185
Kapittel 9 Misjon og Bibel.		187
9.1	Bibel og evangelium: basis og fokus.	187
9.2	Misjonens basis: Bibelen som åpenbaringshistorie.	191
9.3	Misjonens kontekst: Bibelen som universalhistorie	193
9.4	Misjonen og Bibelen som Guds folks historie	194
9.5	Misjonens bibelformidling: bibelbruk og evangelisering	195
Kapittel 10 Gudstjeneste og misjon.		198
10.1	Gudstjeneste og misjon – bibelsk belyst.	198
10.2	Gudstjenesten og Guds misjon i verden	204
10.3	Den kristne gudstjenesten som åpen og rekrutterende.	207
10.4	Gudstjenestens dragende og utsendende dimensjoner	210
10.5	Konklusjon	219
Kapittel 11 Kristendommen og religionene.		220
11.1	Kristendommen: den høyeste religion – foreløpig	221
11.2	Åpenbaring – ikke religion	224
11.3	Religion i lys av skapelse og forløsning	226
11.4	Ingen frelse utenfor kirken? Romersk-katolsk religionsteologi	228
11.5	Kristendommen – én frelsesvei blant mange	232
11.6	Noen retningsgivende merkesteiner.	235
Kapittel 12 Misjon og kultur.		242
12.1	Kontekstualisering.	242
12.2	Trekk fra kontekstualiseringens historie.	243
12.3	Hva er kultur?	247
12.4	Kulturpåvirkning.	250
12.5	Bibelen og kulturen.	252

12.6	Bibelen over kulturgrensene	255
12.7	Tre holdninger til kontekstualisering.	258
Kapittel 13	Misjon og politikk	262
13.1	En nød uten grenser	262
13.2	Økende kirkelig engasjement	263
13.3	Evangelisk forsiktighet	269
13.4	Bibelens tale	270
13.5	Et sosialetisk ansvar.	274
13.6	Når mennesker blir forfulgt	275
13.7	Ikke bare ord, men også handling?	277
13.8	Maktfaktor og brikke i spillet	278
13.9	På hjemmefronten	279
13.10	Avsluttende bemerkninger	280
Kapittel 14	Misjon og det jødiske folk	281
14.1	Den nye dialogen	281
14.2	Før jøde først	282
14.3	Jøder og jødemisjon	284
14.4	Topaktsteologien.	286
14.5	Den reformulerte tro i topaktsteologien	288
14.6	Israelsinteresse uten misjonsperspektiv	290
14.7	Kirkens misjon og den messianske bevegelse.	291
14.8	Begrunnelsen for jødemisjon.	293
Kapittel 15	Misjon og kirke.	295
15.1	Bibelsk perspektiv	295
15.2	Historisk perspektiv	301
15.3	Nye utfordringer og økumenisk perspektiv	306
15.4	Evangelikalt perspektiv	311
15.5	Misjonale kirke.	318
15.6	Den stedegne kirke	321
Kapittel 16	Misjon og diakoni.	327
16.1	Begrepene diakoni og misjonsdiakoni	327
16.2	Historisk riss.	331
16.3	Tjenestens grunnlag	338
16.4	Like til jordens ender	342
16.5	Noen særlige utfordringer.	347
16.6	Diakonalt arbeid i utviklingsland	351

Kapittel 17 Misjon og integritet	356
17.1 Misjon på Kristi måte	356
17.2 Å elske som Kristus	357
17.3 Å tjene som Kristus	358
17.4 Å lide i Kristi etterfølgelse	360
17.5 Er metodene nøytrale?	361
17.6 Troverdige misjon	363
IV MISJONSSTRATEGISK DEL	367
Kapittel 18 Misjon og misjonærtjeneste	369
18.1 Misjonærbegrepet	369
18.2 Misjonærrollen	371
18.3 Misjonærkallet	373
18.4 Misjonærtjenesten i praksis	376
Kapittel 19 Misjon til unådde folkeslag	381
19.1 Et viktig begrep i missiologien	381
19.2 Lausanne 1974	382
19.3 «Folkegruppestrategien»	385
19.4 «Folkegruppen» som primær målgruppe for misjonen.	387
19.5 Hva er en «folkegruppe», og hvor mange er det av dem? ...	388
19.6 Veien videre	391
19.7 En stor misjonstid	394
Kapittel 20 Misjon blant muslimer	397
20.1 De første møtene	397
20.2 En polemisk og apologetisk tradisjon	398
20.3 En apologetisk-evangeliserende tradisjon	400
20.4 Apostelgatestrategien	403
20.5 Ovenfra eller nedenfra	404
20.6 Kirkenes Verdensråd	405
20.7 Vaticanum II og Den katolske kirke	406
20.8 Kirkevekst og misjon blant muslimer	407
20.9 Kreativ misjonsmetodikk	409
20.10 Misjon og konflikt	410
20.11 Aktuelle utfordringer	410
Kapittel 21 Misjon og kirke i Kina	413
21.1 Historisk skisse	413
21.2 Eksempler på kirkedannelser i Kina før 1949	420

21.3	Pressa ecclesia	422
21.4	En ny begynnelse	425
21.5	Sammenfatning og konklusjoner.	432
Kapittel 22	Misjon til sekulariserte mennesker	434
22.1	Hva er sekularisering?	434
22.2	Årsaker til sekulariseringen	434
22.3	Sekularisering og den moderne kultur.	436
22.4	Sekularisering som utfordring	438
22.5	Et kristent samfunn?	439
22.6	Vitnesbyrd blant sekulariserte mennesker	440
Kapittel 23	Ny tid, ny religiøsitet – og ny misjon	443
23.1	Konsekvent demonisering.	445
23.2	Lyttende konfrontasjon.	446
23.3	Restitusjon	448
23.4	Oppfyllelse	448
23.5	Pluralistisk tilpasning	449
23.6	Utfordringer ved tusenårsskiftet	450
23.7	Misjon og nyreligiøsitet – en vei å gå.	451
Kapittel 24	Avslutning: misjon i kirkens liv og lære	455
Lausanne-pakten.		459
Innledning		459
1. Guds vilje og mål		459
2. Bibelens autoritet og kraft		459
3. Kristus – den enestående og universelle		460
4. Hva evangelisering er		460
5. Kristent sosialt ansvar		461
6. Kirken og evangeliseringen		461
7. Samarbeid i evangelisering.		462
8. Kirker i evangeliserende samarbeid		462
9. Evangeliseringen har hast		463
10. Evangelisering og kultur		463
11. Utdannelse og lederskap		464
12. Åndelig konflikt		464
13. Frihet og forfølgelse.		464
14. Den Hellige Ånds kraft		465
15. Kristi gjenkomst		465
Konklusjon		466

Bibliografi 467

Bidragstere 484

Oversettere 486

Register 487